

สุชาดา จันทสิริยากร, ฟูจิตักดี วรเดชวิทยา และ ชุติพร จิระพงษ์

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว สำนักระบาดวิทยา Surveillance Rapid Response Team (SRRT), Bureau of Epidemiology

✉ meow@health.moph.go.th

สถานการณ์โรคประจำสัปดาห์ที่ 15 ระหว่างวันที่ 8 - 14 เมษายน 2555 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. การระบาดของโรคตับอักเสบ ชนิดเอ ในแคมป์คนงานก่อสร้างแห่งหนึ่ง จังหวัดเชียงใหม่

ระหว่างวันที่ 25 กุมภาพันธ์ - 10 มีนาคม 2555 พบผู้ป่วยมาด้วยอาการไข้ ปวดเมื่อยตามร่างกาย คลื่นไส้ อาเจียน ตัวเหลือง ตาเหลือง อ่อนเพลีย และมีปัสสาวะสีเข้ม รวม 7 ราย จากคนงานและครอบครัวทั้งหมด 55 คน อัตราป่วยร้อยละ 12.7 เป็นชาย อายุ 18-32 ปี เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลจอมทองระหว่างวันที่ 2 - 15 มีนาคม 2555 รวม 5 ราย แพทย์รับไว้รักษาในโรงพยาบาล 1 ราย เป็นผู้ป่วยที่ค้นพบในชุมชน 2 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการดีขึ้น ตรวจตัวอย่างน้ำเหลืองผู้ป่วย 4 ราย ให้ผล HAV IgM บวก 3 ราย แคมป์คนงานก่อสร้างแห่งนี้อยู่ที่ หมู่ 15 ตำบลช่วงเปา อำเภอจอมทอง โดยมีโครงการก่อสร้างอาคารในบริเวณดังกล่าวเป็นเวลา 2 ปี คนงานและครอบครัวมาอยู่ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2554 เป็นคนงานประจำทั้งหมด 52 คน ชาย 36 คน หญิง 16 คน ส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ บุตรคนงาน 3 คน และมีการจ้างคนงานภายนอกเข้ามาทำงานชั่วคราวอีกประมาณ 18 คน อยู่ห้องละ 2 - 3 คน มีอ่างเก็บน้ำคอนกรีตขนาดใหญ่สำหรับใช้อาบชำระร่างกาย ใช้ในแคมป์เป็นน้ำประปาภูเขาที่ไม่มีการเติมคลอรีน น้ำดื่มเป็นน้ำประปาภูเขาผ่านเครื่องกรองน้ำที่ทางแคมป์จัดหาให้ คนงานจะนำน้ำกรองบรรจุขวดส่วนตัวเก็บไว้ดื่มอาหารแต่ละมื้อจะปรุงและรับประทานกันเองภายในครอบครัวหรือในหมู่เพื่อนร่วมงานเป็นกลุ่มเล็กๆ ช่วงเย็นหลังเลิกงานมักจะจับกลุ่มคุยหรือดื่มสุราร่วมกัน โดยใช้แก้วสุราหรือแก้วน้ำร่วมกันกับแก้มส่วนใหญ่เป็นอาหารปรุงสุก ขนมกรุบกรอบ หรือถั่วลิสง คนงานส่วนใหญ่อยู่แต่ในแคมป์ ทีม SRRT อำเภอจอมทองสอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ระหว่างวันที่ 12 มีนาคม - 17 เมษายน 2555 พบว่า ผู้ป่วยโรคตับอักเสบ ชนิดเอ ทั้ง 7 รายดังกล่าวมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดสกลนคร ตั้งวงดื่มสุรากับเพื่อนคนงานที่มาจากจังหวัดเดียวกันอีก 3 คนเป็นประจำ แต่ไม่ได้

รับประทานอาหารมื้อหลักร่วมกัน เนื่องจากไม่ได้พักอยู่ห้องเดียวกัน ยังไม่สามารถระบุแหล่งโรคได้อย่างชัดเจน ไม่พบผู้ป่วยในแคมป์เพิ่มเติม รวมทั้งไม่พบประชาชนที่มีอาการเข้าได้กับโรคตับอักเสบ ชนิดเอ รายใหม่ที่ได้รับบริการรักษาที่โรงพยาบาลจอมทองพร้อมกันนี้ได้ให้สุขศึกษาเรื่องสุขวิทยาส่วนบุคคล การสุขาภิบาลอาหารและสิ่งแวดล้อม เฝ้าระวังผู้ป่วยในแคมป์อย่างต่อเนื่อง จนกว่าไม่พบผู้ป่วยรายใหม่เป็นเวลา 90 วันนับจากวันเริ่มป่วยของผู้ป่วยรายสุดท้าย (2 เท่าของระยะฟักตัวที่ยาวที่สุด)

2. การระบาดของโรคอาหารเป็นพิษในวัดแห่งหนึ่ง อำเภอเมือง จังหวัดพังงา

พบสามเณรบวชภาคฤดูร้อนป่วย 24 ราย จากทั้งหมด 47 รูป อัตราป่วยร้อยละ 51 อายุ 9 - 15 ปี เริ่มป่วยวันที่ 7 เมษายน 2555 เวลา 18.00 - 19.30 น. หลังจากฉันชาเย็นที่ชาวบ้านนำมาถวายได้ประมาณ 30 นาที - 2 ชั่วโมง ผู้ป่วยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96) มีอาการปวดศีรษะ รองลงมา ได้แก่ คลื่นไส้ อาเจียน (ร้อยละ 83) ปวดท้อง (ร้อยละ 50) มีไข้ (ร้อยละ 17) ถ่ายเหลว (ร้อยละ 13) หรือปวดแขน (ร้อยละ 13) เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลพังงา 15 ราย จำแนกเป็นผู้ป่วยใน 11 ราย ผู้ป่วยนอก 4 ราย เป็นผู้ป่วยที่ค้นพบในวัด 9 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการทุเลา

วันที่ 7 - 9 เมษายน 2555 ทีม SRRT สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพังงาและโรงพยาบาลพังงาสอบสวนและควบคุมโรคในพื้นที่ พบว่า วัดแห่งนี้ปกติมีพระสงฆ์ 13 รูป และสามเณร 2 รูปอยู่ประจำวัด ระหว่างวันที่ 1 - 12 เมษายน 2555 มีสามเณรภาคฤดูร้อนมาบวชและอาศัยอยู่ที่วัด 47 รูป โดยสามเณรกลุ่มนี้ไม่ได้ฉันอาหารร่วมกับพระสงฆ์หรือสามเณรที่อยู่ประจำ อาหารมื้อเช้าได้จากการบิณฑบาต ส่วนมื้อเพลและน้ำปานะ (เครื่องดื่มบรรจุกล่อง เช่น นมเปรี้ยว นม UHT น้ำส้ม หรือไอวอลล์ติน UHT) จะมีผู้ปกครองของสามเณรภาคฤดูร้อนหรือผู้มีจิตศรัทธานำมาถวายที่วัด วันที่ 7 เมษายน 2555 มีงานทำบุญครบรอบ 100 วัน เจ้าภาพนำอาหารมาเลี้ยงพระสงฆ์และสามเณรในวัดทุกรูป รวมทั้งเลี้ยงชาวบ้าน

ประมาณ 100 คน อาหารเพลที่กลุ่มสามแฉะภาคฤดูร้อนฉันทันใน วันนั้น ไดแ้ก ข้าวสวย นองไถน้ำแดง ผัดกระเพาะหมู ไช้เจียว หมู ทอด มะม่วงน้ำปลาหวาน สับปะรด ซึ่เป็นรายการอาหารส่วนหนึ่ง ของงานบุญดังกล่าว เวลาประมาณ 17.00 น.ของวันเดียวกัน มี ชาวบ้านต่างถิ่นนำซาเย็นมาถวายกลุ่มสามแฉะภาคฤดูร้อน ประกอบด้วยน้ำซาใส่มที่ปรุงแล้วและยังร้อนบรรจุในถุงพลาสติก ร้อน 2 ถุง พรอมถุงน้ำแข็ง ผู้ปกครองบางท่านมาช่วยเทซาทั้ง 2 ถุงใส่หม้อ เหน้าแข็งใส่กระตัก ตักซาและน้ำแข็งใส่แก้วถวายแฉะ เวลาประมาณ 17.30 น. รูปละ 1 - 4 แก้ว หลังจากนั้นประมาณ 30 นาที มีสามแฉะภาคฤดูร้อนทยอยป่วย รวม 24 ราย ไม่พบ พระสงฆ์ สามแฉะรูปอื่น หรือชาวบ้านที่รับประทานอาหารที่ทาง เจ้าภาพงานบุญนำมาถวายเพลป่วยหรือมีอาการผิดปกติ พรอมกัน นี้ทีม SRRT ได้ให้สารเกลือแร่และยาแก้อาเจียนแก่สามแฉะที่ป่วย ให้สุศึกษาเรื่องสุขวิทยาส่วนบุคคล การสุขาภิบาลอาหารและ สิ่งแวดล้อมแก่พระสงฆ์ สามแฉะ ผู้ปกครองของสามแฉะ และ ผู้ดูแลความเรียบร้อยภายในวัด เก็บตัวอย่างอาเจียน 2 ตัวอย่าง และทำ rectal swab ผู้ป่วย 2 รายส่งตรวจหาเชื้อแบคทีเรียก่อโรค ที่โรงพยาบาลพังงา ให้ผลลบทุกตัวอย่าง เก็บตัวอย่างซาเย็นที่ เหลือค่างแก้วและตัวอย่างน้ำแข็ง อย่างละ 1 ตัวอย่าง ส่งตรวจหา เชื้อก่อโรคที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ 14 ภูเก็ต พบเชื้อ *Staphylococcus aureus* ทั้ง 2 ตัวอย่าง

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์โรคไข้หวัดนกในคน

ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2546 จนถึงวันที่ 12 เมษายน 2555 องค์การอนามัยโลกรายงานผู้ป่วยยืนยันโรคไข้หวัดนกรวม 602 ราย เสียชีวิต 355 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 59 กระจายใน 15 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย 188 ราย เสียชีวิต 156 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 83 อียิปต์ 167 ราย เสียชีวิต 60 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 36 เวียดนาม 123 ราย เสียชีวิต 61 ราย อัตราป่วยตาย

ร้อยละ 50 จีน 42 ราย เสียชีวิต 28 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 67 ไทย 25 ราย เสียชีวิต 17 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 68 กัมพูชา 20 ราย เสียชีวิต 18 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 90 ตุรกี 12 ราย เสียชีวิต 4 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 33 อาเซอร์ไบจาน 8 ราย เสียชีวิต 5 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 62 บังคลาเทศ 6 ราย ไม่มี ผู้เสียชีวิต อิรัก 3 ราย เสียชีวิต 2 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 67 ปากีสถาน 3 ราย เสียชีวิต 1 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 33 ลาว 2 ราย เสียชีวิตทั้ง 2 ราย ไนจีเรีย 1 ราย เสียชีวิต 1 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 100 พม่าและจิบูตีประเทศละ 1 ราย ไม่มี ผู้เสียชีวิต

สำหรับในปี พ.ศ. 2555 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 12 เมษายน 2555 องค์การอนามัยโลกรายงานจำนวนผู้ป่วยยืนยันโรค ไข้หวัดนกรวม 24 ราย เสียชีวิต 15 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 63 กระจายใน 6 ประเทศ ได้แก่ อียิปต์ 9 ราย เสียชีวิต 5 ราย อัตราป่วยตาย ร้อยละ 56 อินโดนีเซีย 5 ราย เสียชีวิตทุกราย เวียดนาม 4 ราย เสียชีวิต 2 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 50 บังคลาเทศ 3 ราย ไม่มีผู้เสียชีวิต กัมพูชา 2 ราย เสียชีวิตทั้ง 2 ราย จีนป่วยและ เสียชีวิต 1 ราย

2. สถานการณ์โรคไข้เลือดออก ประเทศศรีลังกา

ในช่วงไตรมาสแรกของ ปี พ.ศ. 2555 พบผู้ป่วยรวม 9,317 ราย ซึ่งสูงเป็น 3 เท่าของผู้ป่วยในช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ ผ่านมา จำแนกเป็นผู้ป่วยในเดือนมกราคม 3,892 ราย (ร้อยละ 42) เดือนกุมภาพันธ์ 3,004 ราย (ร้อยละ 32) และ มีนาคม 2,421 ราย (ร้อยละ 26) เสียชีวิต 38 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 0.4

3. การระบาดของโรค Lassa Fever

ประเทศไนจีเรีย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 22 มีนาคม 2555 องค์การอนามัยโลกได้รับรายงานผู้ป่วยสงสัยโรค Lassa Fever รวม 623 ราย เสียชีวิต 70 ราย อัตราป่วยตายร้อยละ 11.2 ใน จำนวนนี้มีแพทย์และพยาบาลที่ให้การดูแลรักษาป่วย 3 และ 4 ราย ตามลำดับ ตรวจพบเชื้อ Lassa virus 108 ราย
